

در رساله‌های امام صادق علیه السلام

المنطق

قواعد عمومی قیاس اقترانی

جلسه ۱۰۸

استاد فرخی

قواعد عمومی قیاس اقترانی

قیاس اقترانی، خواه حملی باشد و خواه شرطی باشد، دارای یک سری قواعد عمومی است که باید در آن رعایت شود، تا آن قیاس منتج باشد. این قواعد عبارتند از:

۱. تکرار حد وسط: باید حد وسط در هر دو مقدمه بعینه تکرار شود.
۲. ایجاب یکی از دو مقدمه: باید یکی از دو مقدمه ی قیاس ، موجب باشد.
۳. کلیت یکی از دو مقدمه : باید یکی از دو مقدمه، کلی باشد، به عبارت دیگر: «لا انتاج من جزئیتین» از دو مقدمه‌ی جزئی نمی توان نتیجه گرفت.
۴. نتیجه همواره تابع مقدمه ی پست تر است: «النتیجه تتبع احس المقدمتین» یعنی اگر یکی از دو مقدمه کلی و دیگری جزئی بود، نتیجه قطعا جزئی خواهد بود؛ و اگر یکی از دو مقدمه موجب و دیگری سالبه بود، نتیجه قطعا سالبه خواهد بود.
۵. قیاسی که دارای صغرای سالبه و کبرای جزئیه باشد ، نتیجه بخش نیست.